

Marian PALEJ

KATEDRA GEOMETRII WYKREŚLNEJ W LATACH 1969 - 1989

Okres dwudziestolecia wzbogaca historię Katedry Geometrii Wykreślnej, której 25-letni jubileusz zbiegał się z powołaniem Wydziału Matematyczno - Fizycznego i był przedmiotem omówienia w artykule pt. "25 lat Katedry Geometrii Wykreślnej i jej perspektywy" zamieszczonym w Zeszytach Naukowym s. Matematyka - Fizyka nr 15. 1970.

Zaczynając od spraw organizacyjnych trzeba stwierdzić, że status prawny Katedry ulegał kilkakrotnym zmianom. I tak w latach 1969 - 1971 Katedra Geometrii Wykreślnej była samodzielną jednostką organizacyjną Wydziału Matematyczno - Fizycznego na prawach tzw. katedry zespołowej.

W roku 1971 Katedra zostaje włączona do Instytutu Matematyki, gdzie funkcjonuje jako Zakład Geometrii Wykreślnej. W okresie 1976 - 1978 Zakład Geometrii Wykreślnej jest jednostką wydzieloną i samodzielną. W roku 1979 Zakład ponownie staje się jednostką organizacyjną Instytutu Matematyki i w takim układzie pozostaje do roku 1981.

W roku 1981 decyzją Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki Zakład zostaje przekształcony w jedyny w Polsce Instytut Geometrii Wykreślnej, który istniejąc do roku 1988 prowadzi czynną działalność w zakresie integracji specjalistów geometrii wykreślnej. Przy Instytucie działa Rada Naukowa grupująca najbardziej liczących się specjalistów spośród wszystkich niemal ośrodków naukowych w kraju. Przewodniczącym jest uznany autorytet w zakresie geometrii wykreślnej - Prof. zw. dr Edward OTTO. Rada opracowuje projekty dotyczące uporządkowania sprawy nadawania stopni i tytułów naukowych z zakresu geometrii wykreślnej, przedkłada odpowiednie wnioski i postulaty, a także opinie o charakterze nominacyjnym. W roku 1985 Instytut wydaje pierwsze opracowanie pt. "Niektóre materiały dotyczące stanu geometrii wykreślnej w Kraju". W materiałach tych zawarte

są szczegółowe dane dotyczące jednostek organizacyjnych w krajowych uczelniach zajmujących się geometrią wykreślną, wykazy prac habilitacyjnych, doktorskich i artykułów naukowych z zakresu geometrii wykreślnej oraz informacje na temat branżowej literatury naukowej będącej w dyspozycji poszczególnych ośrodków. Wydanie drugiego takiego opracowania, poszerzonego i przedstawiającego wersję aktualną, jest w opracowaniu.

Na skutek braku możliwości spełnienia statutowych wymagań w zakresie liczby profesorów i docentów - z dniem 88.09.01 Instytut Geometrii Wykreślnej zostaje przekształcony w Katedrę Geometrii Wykreślnej z dwoma zespołami: Teorii Rzutów i Grafiki Inżynierskiej oraz Laboratorium Światła, Barwy i Perspektywy. Program działania Katedry jest przedłużeniem programu Instytutu.

W obszarze dydaktyki zadania Katedry w okresie 1969 - 1989 uległy widocznemu ograniczeniu. Było to wynikiem zarówno spadku liczby studentów, jak i redukcji godzin wykładowo-ćwiczeniowych przewidzianych na przedmiot "geometria wykreślna" w nowych programach nauczania. Obciążenie dydaktyczne wyrażające się na przełomie lat 1969/70 ilością 16000 godzin rocznie spadło do 5400 w roku bieżącym. Fakt ten nie pozostał bez wpływu na ilościowy skład osobowy Katedry, który z liczby 23 nauczycieli akademickich w roku 1971/72 uległ zmniejszeniu do 17 w roku 1988/89.

Osiągnięcia Katedry na polu dydaktyki wyrażają się udziałem jej pracowników w zbiorowym opracowaniu podręcznika z geometrii wykreślnej, przygotowaniem 10-godzinnego programu repetycyjnego TV obudowanego skryptem z zakresu konstrukcji podstawowych, wydaniem skryptu z zakresu siatek perspektywicznych, opracowaniem pomocniczych materiałów dydaktycznych w postaci tzw. założeń tematycznych oraz przygotowaniem do druku skryptu z zakresu powinowactwa i kolineacji.

Znaczące są pośrednie działania Katedry na rzecz dydaktyki, w szczególności:

- organizacyjne, do których należą konferencje metodyczne w Jaszowcu i Wiśle, współpraca z Ośrodkiem Metodycznym Wyższych Studiów Technicznych dla Pracujących i udział w pracach Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Budowlanych,
- naukowe - w postaci rozprawy doktorskiej na temat skuteczności uczenia się sterowanego celami operacyjnymi oraz opracowania programów

komputerowych wspomagających nauczanie konstrukcji podstawowych i perspektywy środkowej.

Uznanie dla codziennej działalności dydaktycznej Katedry wolno widzieć w kilkakrotnie przyznawanej jej pracownikom "Złotej Kredzie" oraz wielokrotnych nagrodach Rektora.

W zakresie działalności naukowej osiągnięcia pracowników Katedry wyrażają się opublikowaniem kilkudziesięciu artykułów ujawniających nowe, oryginalne własności niektórych metod odwzorowań i przekształceń geometrycznych, a także opracowaniem 7 rozpraw zakończonych nadaniem stopnia doktora nauk technicznych. Pracownicy Katedry uczestniczyli czynnie w kilkunastu konferencjach krajowych (w tym również o charakterze międzynarodowym) wygłaszając wiele referatów zamieszczonych w materiałach pokonferencyjnych. Uzyskano 4 patenty, których istota tkwi w zastosowaniu do celów praktyki oryginalnych pomysłów z zakresu zagadnień wykreślnych. W ramach współpracy z Przemysłem zrealizowano kilkanaście prac naukowo - badawczych związanych z dyscypliną geometrii wykreślniej bądź barwy i komunikacji wizualnych.

Katedra Geometrii Wykreślniej prowadzi międzyośrodkowe Seminarium geometrii wykreślniej, w którym udział biorą ośrodki: krakowski, wrocławski i częstochowski. W roku ubiegłym Katedra (Instytut) Geometrii Wykreślniej zorganizowała pierwsze krajowe Sympozjum pod hasłem "Geometria i komputer". Sympozjum to uwzględniające tematykę stosowania komputerów do dydaktyki i badań z geometrii wykreślniej jest pomyślane jako impreza cykliczna. Trwają przygotowania do drugiego sympozjum w roku 1990.

Isniące przy Katedrze Laboratorium Światła i Barwy oraz Pracownia Komputerowa daje możliwość współpracy Katedry z Przemysłem, współpracy, która choć aktualnie skromna i z racji specyfiki przedmiotu ograniczona, może i będzie podlegać dalszemu rozwojowi.

Jubileusz Wydziału, a także i Katedry skłania do wspomnień i refleksji. Nie sposób nie przypomnieć z ogromnym żalem, że nie doczekali go trzej nauczyciele akademicy o nieprzeciętnym talencie, autorytecie i wyjątkowych zasługach: prof. mgr inż. Stanisław Szerszeń - pierwszy Kierownik Katedry Geometrii Wykreślniej Politechniki Śląskiej, prof. mgr Adam Zawadzki - Kierownik Katedry w latach 1959 - 1969 i st. wykładowca inż. arch. Zbigniew Sowiński organizator Zespołu Katedry w Dąbrowie Gorniczej. W historii Katedry zapisali Oni te najlepsze stronicy.